

selvfølgelig rigtigt. Men det gør man jo ikke alene ved instrumentet folkeafstemning, det gør man jo også derved, at ethvert lands parlament skal ratificere denne beslutning. Det er jo ikke sådan, at man frit kan melde sig til fra landenes side. Det, vi bare foreslår, er, at det er folkeafstemningsinstrumentet, der bliver afgørende for det.

Det er klart, at hvis det blev et dansk nej – lad os prøve at lege med den tanke – så var både hr. Estrups og vel også udenrigsministerens vision, at det ville ikke være nogen voldsomt rar situation for Danmark. Man kan jo ikke udelukke, at undervejs i processen kan det blive et nej. Det tyder ikke meget på, at det bliver det fra Danmarks side.

Der er vel ingen, der på nuværende tidspunkt tør udelukke, at f.eks. USA udløser et nej. Det bliver en ganske spændende debat frem til ratifikationen i den amerikanske kongres. Jeg tror ikke, nogen i dag er sikker på, hvordan det ender. Men hvis det blev et dansk nej, synes jeg, vi ville få en spændende mulighed for en fordomsfri debat om, hvordan vi bedst arrangerede os sikkerhedspolitisk i den nuværende situation. Det tror jeg ville være en meget god og gavnlige debat for demokratiet og for den europæiske sikkerhed.

Jeg skal så alene runde af med at sige tak til dem, der støttede. Tak til Fremskridtspartiet, Dansk Folkeparti og Enhedslisten. Jeg føler slet ikke, at det er noget problem, som fru Annette Just understregede, at når man anbefaler et ja til folkeafstemningen, er det ikke, fordi man er enig med SF i diskussionen om NATO-udvidelsen. Jeg skal kvittere med at sige, at det synes jeg så heller ikke er noget problem. Også for SF's vedkommende synes jeg, det betegner en voldsom fordel.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Forsvarsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

3) Forespørgsel nr. F 12:

Forespørgsel til udenrigsministeren og forsvarsministeren:

»Hvad kan ministrene oplyse om ændringer i NATO's kommandostruktur og forstærkningsplaner, herunder hvilke konkrete planer der findes om oprettelse af nye kommandoer for det baltiske område og indgåelse af nye forstærkningsaftaler med nuværende og nye NATO-medlemslande i dette område?«

Af Keld Albrechtsen (EL) og Villy Søvndal (SF). (Forespørgslen anmeldt 21/10 97. Fremme af forespørgslen vedtaget 28/10 97).

Formanden:

Jeg gør allerede nu opmærksom på, at afstemning om eventuelle forslag til vedtagelse vil blive sat på dagsordenen torsdag den 15. januar 1998.

Begrundelse

Villy Søvndal (SF):

Vi står i en helt ny sikkerhedspolitisk situation. Som det er fremgået af den sikkerhedspolitiske debat under de to forrige punkter på dagsordenen, synes vi i SF, at selve udvidelsen er en fejl. Det har vi diskuteret, og den diskussion skal vi ikke rejse igen.

Til gengæld er det helt afgørende at forsøge at begrænse det, der efter vores opfattelse er skaden, mest muligt. Det er derfor, vi i dag har rejst debatten om forstærkningsplanerne specielt i forhold til de nye NATO-lande og de baltiske lande.

Vi finder det afgørende at tage tillidsskabende skridt netop i denne situation. Et af de vigtigste – måske det vigtigste – er at sikre atomvåbenfriheden i NATO-ansøgerlandene såvel ved, at Danmark kaster sit lod ind til fordel for, at der ikke udstationeres nye atomvåben i ansøgerlandene, heller ikke i krisesituationer, som ved i bredere sammenhæng at arbejde for en atomvåbenfri korridor ned igennem Europa for at formindske risikoen.

Vi finder det ligeledes afgørende nu, hvor situationen endnu ikke er fastlåst, at gøre det til dansk politik at undgå nye offensive våbensystemer og troppekonzentrationer i områder, hvor det uvægerligt vil medføre forøget spænding.

Sidst, men ikke mindst: Vi står med en historisk chance – for at bruge statsministerens ord, da han rundede det sociale topmøde i København af – nemlig at flytte midler fra militæret til en økonomisk, social og miljømæssig udvikling.

Det er vores håb med forespørgslen her i dag, at den vil hjælpe med til at nå disse mål om atomvåbenfrihed, om atomvåbennedrustning og mindre koncentration af våben og tropper ved at gøre disse mål til danske mål i internationale fora – også i NATO.

Besvarelse

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Forespørgsel nr. F 12 er stillet både til forsvarsministeren og mig. Jeg skal overlade det til forsvarsministeren at besvare forespørgslens konkrete emner vedrørende kommandostruktur og forstærkningsaftaler.

Jeg skal her begrænse mig til at fremhæve, at Danmark aktivt har placeret sig i udviklingen af det ny NATO. Det gælder ikke mindst NATO's beslutning om en udvidelse og NATO's samarbejde med landene i Central- og Østeuropa i øvrigt, herunder de baltiske lande.

Samarbejdet med landene i Central- og Østeuropa har mange perspektiver. Samarbejdet bidrager både til økonomisk og social udvikling og til politisk og militær stabilitet i regionen. Samarbejdet indeholder naturligt også militære aspekter, ikke mindst under Partnerskab for Fred-samarbejdet, alt i alt et samarbejde, der fremmer demokratiske styreform, demokratisk kontrol med de væbnede styrker, respekt for menneskerettighederne og fredelig bilæggelse af stridighederne. Det er centrale elementer, uundværlige for fred og sikkerhed i Danmark og i vore nabolande.

Forsvarsministeren (Hans Hækkerup): NATO har i de senere år undergået en betydelig transformationsproces med henblik på at tilpasse alliancen og dens virke til den nye sikkerhedspolitiske virkelighed. Denne proces er en fortløbende proces, og den har udvist en ganske betydelig dynamik.

PfP er blevet etableret og styrket. Der er skabt et solidt grundlag for NATO's samarbejde med Rusland med den grundlæggende akt, der bl.a. indeholder etablering af et fælles NATO-Rusland-råd. Udvidelsesprocessen er også et

element i den generelle åbning af NATO mod landene i øst.

NATO har intensiveret bestræbelserne på at imødegå spredningen af masseødelæggelsesvåben. Den europæiske sikkerheds- og forsvarsidentitet er blevet styrket inden for rammerne af NATO. Og sidst, men ikke mindst spiller NATO en konkret rolle i implementeringen af Daytonaftalen i Bosnien.

Et af de første elementer i tilpasningsprocessen var vedtagelsen af det nye strategiske koncept i 1991 og den dertil knyttede revision for at styrke strukturen og forstærke konceptet. Den tidligere forsvarsminister redegjorde for det i Det Udenrigspolitiske nævn forud for NATO's forsvarsministermøde den 12. og 13. december 1991. Jeg har selv siden i Nævnet redegjort for den konkrete udmøntning af konceptet.

Alliancens forstærkningskoncept er en konkret udmøntning af det strategiske koncepts vurdering af de mulige artikel 5-operationers karakter og omfang. Udgangspunktet er, at risikoen for et størstilet angreb på NATO-landenes territorium er forsvundet.

Konkret betød det, at det oprindelige princip om, at et fremskudt forsvar med meget betydelige stående styrker, som kunne indsættes med kort varsel og med forhåndsudpegede forstærkninger, skulle føres tilbage til forudbestemte lokaliteter, blev opgivet.

I henhold til det strategiske koncept ligger vægten i stedet i dag på krisestyring. NATO har på den baggrund foretaget omfattende reduktioner i alliancens samlede styrketal. Det militære personel er således siden 1989 blevet reduceret med ca. 1,3 millioner soldater. Det svarer til ca. 22 pct. Desuden er styrkernes beredskab blevet mere differentieret. Det betyder for de fleste styrker et lavere beredskab. Alliancen har dog stadig en styrkekategori, nemlig reaktionsstyrker, som kan indsættes med kort varsel.

Krisestyring forudses gennemført på baggrund af en fremskudt tilstedeværelse af nationale eller multinationale styrker. I en krisesituation vil disse forstærkes med dele af alliancens reaktionsstyrker. Herved tilvejebringes der multinationalitet i kriseområdet, hvorved alliancens solidaritet understreges.

Formålet er at etablere en modkoncentration, der politisk og militært gør det klart for en potentiel fjende, at NATO står sammen, og at aggression ikke kan betale sig. Til det formål er der behov for fleksible, mobile og multinationale styrker.

Samtidig vil jeg gerne fremhæve, at alle lande er såvel potentielle modtagere af som bidragydere til forstærkninger. Men der er grund til at understrege, at med det nye forstærkningskoncept er de øremærkede forstærkninger til Danmark bortfaldet.

Planlægningen af en forstærkning til et potentielt kriseområde kan enten være generisk eller specifik. Generisk planlægning er baseret på puljen af reaktionsstyrker, hvis indsættelse trænes ud fra generiske kriterier, det vil sige uden at have et bestemt indsættelsesområde og en konkret operationstype for øje.

Den specifikke planlægning har karakter af en beredskabsplan for et konkret område, hvor der på forhånd udpeges en pulje af reaktionsstyrker, hvorfra en styrke kan sammensættes. Elementer af forstærkningsplanen vil øves regelmæssigt. Udpegningen af styrker er en indikation af, at man i planlægningsøjemed kan basere sig herpå. Det er ikke et endeligt tilsagn om, at styrkerne i givet fald vil være til rådighed. NATO's forstærkningsplanlægning er således i dag ganske forskellig fra den meget detaljerede planlægning, som foregik under den kolde krig.

NATO vil dog fortsat i visse tilfælde gennemføre en specifik forstærkningsplanlægning for et bestemt område, mens alliancen i andre tilfælde vil forlade sig på generisk planlægning. Der er altså således ikke forudset ændringer i NATO's forstærkningskoncept efter optagelsen af de tre nye medlemslande.

NATO erklærede den 14. marts i år, at alliancen i det nuværende og forudsigelige sikkerhedsmiljø vil gennemføre sit kollektive forsvar gennem sikring af den nødvendige interoperabilitet, integration og evne til forstærkninger snarere end ved yderligere permanent stationering af substantielle kampstyrker. Det gælder også for de tre kommende medlemslande. Denne erklæring er i øvrigt også indeholdt i NATO-Rusland-Akten.

Jeg synes, der er god grund til at holde sig for øje, at NATO er en forsvarsalliance, hvis historiske succes med at afskrække aggression ultimativt er baseret på at kunne forhindre enhver gevinst ved aggression. Forstærkningsplanlægning er en integreret del af en troværdig alliance, og NATO vil også sikre denne evne i fremtiden.

I det øjeblik de inviterede lande opnår medlemskab af alliancen, vil de være omfattet af sikkerhedsgarantien, som den fremgår af

Washingtontraktatens art. 5. De nye medlemslande vil i givet fald skulle kunne modtage forstærkninger fra de øvrige NATO-lande. I den forbindelse vil alliancen kunne trække på den generiske forstærkningsplanlægning, eller der kan gennemføres en specifik forstærkningsplanlægning i form af en beredskabsplan, der dækker et begrænset geografisk område.

Et andet element i NATO's tilpasning til de nye sikkerhedspolitiske vilkår udgøres af en revision af den integrerede militære kommandostruktur. Målet for omstruktureringen er at gøre strukturen bedre egnet til at løse alliancens nye opgaver, gøre den mere strømlinet og mere fleksibel.

På NATO-forsvarsministermødet i Bruxelles i december sidste år opnåede vi enighed om en ny kommandostruktur, som for Danmark er klart bedre end den, vi har i dag.

I den nuværende struktur er der tre geografiske områder i Europa og fire niveauer. I den kommende struktur vil der kun være to regioner og tre niveauer. De tre niveauer vil være de strategiske kommandoer, de regionale kommandoer og de subregionale kommandoer.

Der er opnået enighed om, at de to øverste militære chefer – den øverstkommanderende for de allierede styrker i Europa, SACEUR, og den øverstkommanderende for de allierede styrker i Atlanten, SACLANT, i fremtiden »Strategic Commanders« – fortsat skal være amerikanere.

For så vidt angår den kommende struktur i Europa, har vi fra dansk side stærkt støttet den nye struktur med kun to regioner i Europa. Den nye struktur betyder for Danmark, at vi kan fortsætte vores tætte samarbejde med Tyskland, og samtidig vil det betyde, at Danmark, Norge og Storbritannien nu igen placeres under én fælles regional kommando nord for Alperne. Vi slipper derfor for den komplicerede situation, som vi endte i ved sidste ændring af kommandostrukturen, nemlig at Danmark blev knyttet til to forskellige regionale kommandoer, AFCENT og AFNORTHWEST.

Vedrørende det tredje niveau kan jeg oplyse, at NATO-hovedkvarteret i Karup, BALTOP, videreføres, formentlig som JSRC, Joint Subregional Command NORTHEAST. Der vil således fortsat være et NATO-hovedkvarter på dansk jord.

Det fjerde niveau i den nuværende kommandostruktur udgår af kommandostrukturen, og en del af disse kommandoer overgår til den

underliggende styrkestruktur. Det drejer sig blandt andet om hovedkvarteret for de allierede styrker i Slesvig-Holsten og Jylland, LANDJUT i Rendsborg, og hovedkvarteret for de allierede styrker på Sjælland og øerne, LANDZEALAND i Ringsted, samt de tilsvarende maritime og luftmilitære kommandoer, altså Søværnets Operative Kommando og Flyvetaktisk Kommando i henholdsvis Århus og Karup.

Alt i alt betyder det, at antallet af militære hovedkvarterer i NATO's kommandostruktur skæres ned fra 65 til 20.

Den nye kommandostruktur vil ligeledes kunne absorbere de nye medlemslande, og det er derfor ikke forudset, at der oprettes kommandoer i de nye lande. Men lad mig for god ordens skyld nævne, at vi sammen med Tyskland og Polen arbejder på oprettelse af et fælles dansk-tysk korps, der muligvis får hovedkvarter i Stettin i Polen, hvis forhandlingerne herom går vel. Korpset baseres på det nuværende LANDJUT. Det er vigtigt at holde fast i, at korpset vil blive en del af styrkestrukturen, altså ikke af NATO's kommandostruktur.

Med vedtagelsen af det styrkede Partnerskab for Fred på NATO-udenrigsministermødet i Sintra den 29. maj sidste år og efterfølgende notering på det første udenrigsministermøde i Det Euro-Atlantiske Partnerskabsråd blev der iværksat en lang række initiativer. De har alle til hensigt at styrke den politiske konsultationsproces med partnerne, operationalisere Pfp-samarbejdet og tilsikre en større involvering af partnerne i Pfp-samarbejdets planlægnings- og beslutningsprocesser.

Et delelement i det styrkede Pfp er oprettelsen af Pfp-stabelementer, PSE'er, ved udvalgte NATO-hovedkvarterer. Formålet med oprettelsen af Pfp-stabelementerne er at inddrage partnerne i NATO's ikke-art. 5-arbejde, hvilket vil sige deltagelse i planlægning og udførelse af Pfp-aktiviteter, herunder NATO-Pfp-øvelser og fredsstøttende operationer.

Inddragelsen af partnerne i denne proces er udsprunget af de erfaringer, der er indhentet ved samarbejdet i IFOR og SFOR i det tidligere Jugoslavien. Alle de lande, der deltager i Pfp-samarbejdet, har mulighed for at være repræsenteret i stabelementerne, herunder også Rusland.

I løbet af efteråret har der pågået et arbejde med udarbejdelse af et implementeringskoncept for sådanne Pfp-stabelementer. Disse elementer er tænkt etableret »inden for hegnet«, og i

første omgang er det besluttet, at der etableres Pfp-stabelementer ved den internationale militærstab i Bruxelles og ved det første og andet niveau i kommandostrukturen.

På NATO-forsvarsministermødet i december blev det endvidere besluttet, at der skal gennemføres en undersøgelse, der skal klarlægge behovet for etablering af Pfp-stabelementer på det tredje niveau i kommandostrukturen. På grund af det tætte samarbejde med partnerne i Østersøområdet ser vi fra dansk side et behov for et Pfp-stabelement ved NATO-hovedkvarteret i Karup.

Jeg vil dog gerne afslutningsvis understrege, at den kollektive sikkerhedsgaranti er og vil fortsat være kernen i NATO-samarbejdet. Det er dette samarbejde, der knytter alliancen sammen, og det er ikke hensigten, at partnerne på nogen måde skal involveres i dette.

Alt i alt kan man roligt sige, at NATO gennemfører en omfattende omstilling til de nye sikkerhedspolitiske vilkår i Europa.

Formanden:

Hr. Keld Albrechtsen som ordfører for forespørgerne.

Forhandling

Keld Albrechtsen (EL):

Tak til ministrene for besvarelsen. Nu er vi jo efter den debat, som vi havde tidligere i eftermiddag, nået dertil, hvor det primært kommer til at handle om at begrænse skaderne af den beslutning vedrørende en ratifikation af NATO-udvidelsen, som et flertal tilkendegav at de ville gennemføre her i Folketinget.

Med hensyn til at begrænse skadevirkningerne: Ja, der er det netop så afgørende, at vi nu får en analyse og en debat om tilrettelæggelsen af kommandostrukturer, forstærkningsplaner og atomvåbenstrategi i den kommende tid, således at vi, så langt som det overhovedet kan lade sig gøre, prøver til det yderste at forhindre, at NATO-udvidelsen får de mest aggressive konsekvenser.

Der må jeg så desværre sige, når jeg lytter til forsvarsministerens mere detaljerede svar, at det ikke peger i den rigtige retning. Ministeren var inde på spørgsmålet om Karup-kommandoen. Det er jo således, som ministeren var inde på, at man fra dansk side har forsøgt – man vil le jo gerne fremføre denne idé om det ny

NATO, et NATO, der ligesom havde en anden karakter end det gamle krigsmæssige NATO, og derfor havde man denne PFP-plan, hvor man gerne ville tilknytte stabsofficerer fra partnerskabslande, også fra Rusland, til kommandoen i Karup.

Så vidt jeg har forstået, og jeg vil bede ministeren oplyse, om det er korrekt, det er i hvert fald fremgået af artikler i dagspressen, at man fra angelsaksisk side klart har meldt ud, at noget sådant vil man ikke have. En eventuel Karup-kommando skal være den hårde del, og hvis partnerlandene vil have stabsofficerer knyttet til NATO, må de henvende sig i hovedkvarteret i Bruxelles eller på første og andet niveau, tror jeg ministeren kaldte det på det mere tekniske sprog. Men man vil altså ikke have dem, om jeg så må sige rendende ude i de hårde hovedkvarterer, hvor man planlægger egentlig krigsførelse.

Det er for mig at se udtryk for, at det bevæger sig i den forkerte retning, for nu har man holdt alle festtalerne, og nu begynder man så den konkrete militærplanlægning, og jeg kan se, at fru Annette Just billiger det kraftigt, den retning, det går i. Det bekræfter mig i, at vi er på gale veje.

Tilsvarende nu dette projekt med kommandoen i Szczecin – jeg undskylder, hvis jeg udtaler det forkert – hvor man altså vil have oprettet et Østersøkorps bestående af en dansk division og nogle tyske og nogle polske. Jamen er det et klogt og fornuftigt skridt at begynde at opstille sådanne meget effektive og meget stærke militære styrker helt åbenlyst fremrykket meget tæt mod Rusland? Jeg tror, vi skal analysere det projekt meget grundigt. Det er ikke et klogt projekt, og det dementerer fuldstændig påstanden om det ny NATO.

Derfor vil jeg gerne på vegne af hr. Villy Søvnald og mig selv fremsætte et forslag til folketingsvedtagelse, som kan give grundlag for at arbejde i en anden og mere fredelig retning og begrænse skadevirkningerne af udvidelsen mest muligt. Forslaget lyder således:

Forslag til vedtagelse

»Folketinget opfordrer regeringen til i alle relevante internationale fora, herunder i NATO, at arbejde for

- at der indgås folkeretligt bindende aftaler om forbud mod udstationering af atomvåben i de lande, der optages i NATO,
- at der igangsættes forhandlinger om oprettelsen af en atomvåbenfri korridor i Europa omfattende Norden, Østersøområdet og Polen, Kaliningrad, Tjekkiet, Ungarn, Slovakiet og Østrig,
- at der indføres restriktioner mod indførelsen af ny offensive våbensystemer som f.eks. raketter og bombefly i de lande, der optages i NATO,
- at der ikke oprettes ny multinationale styrker eller NATO-kommandoer, der øger spændingen i Østersøområdet, samt
- at der ikke som følge af optagelse af lande i NATO sker en udvidelse af de samlede militærudgifter i Europa.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 35).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (Se ovenfor). Dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

Ingrid Rasmussen (S):

1990'erne er det årti, hvor NATO har ændret sig radikalt. Sidste gang, NATO ændrede kommandostruktur, var i 1991-92 efter opbruddet i Central- og Østeuropa. Udviklingen har siden 1991 været præget af hastig, fortsat forandring.

NATO-alliancens opgaver er blevet ændret på en lang række områder. Topmødet i Madrid den 8.-9. juli sidste år satte et historisk punktum og et nyt fremadrettet kapitel for Europas udvikling. De klare signaler fra Madrid-erklæringen om alliancens fortsatte åbenhed er i sig selv uhyre vigtige.

Så tidligt som ved NATO-topmødet i Bruxelles i januar 1994 blev Partnerskab for Fred lanceret. Deltagelse i Pfp er åben for alle OSCE-lande. Indtil videre har 27 lande tilsluttet sig Pfp-rammedokumentet, som fastlægger de overordnede mål og principper for samarbejdet. Den overordnede målsætning er at fremme stabilitet og sikkerhed i Europa gennem styrket samarbejde mellem NATO og andre demokratiske lande og at etablere Det Euroatlantiske Partnerskabsråd.

I Danmark er vi ikke kun vidner til det, der sker, men direkte medvirkende til ændringerne, og vi bidrager til en øget dialog og et tættere samarbejde mellem NATO-landene, partnerskabslandene og landene uden for alliancen. Vi

er en del af det strategiske samarbejde med – som vi også har diskuteret i dag – f.eks. Rusland og det særlige partnerskab med Ukraine.

På det militære område drejer det sig om omfattende fælles øvelser, om uddannelse og udvikling, således at partnerskabslandene, hvis de senere måtte ønske det, har forudsætninger for medlemskab af NATO. Gennem dette samarbejde vil man uundgåeligt også få større kendskab til hinandens nationale forsvar, og endnu en barriere vil brydes. Pfp er selv sagt også et element, der medvirker til at sikre demokratisk kontrol med de væbnede styrker.

Det sidste, men vigtige forhold, jeg vil nævne om Pfp-samarbejdet, er målet om at opretholde partnerskabslandenes evne og vilje til at bidrage til operationer under FN og OSCE. Vi har jo set i praksis, at viljen og evnen er til stede, f.eks. i Bosnien.

NATO's omstilling til de ændrede sikkerhedspolitiske vilkår giver sig også udslag i ændringer, der resulterer i en ny og slankere kommandostruktur med tre niveauer, som forsvarsministeren lige har fremlagt: et strategisk niveau, et regionalt niveau og et subregionalt niveau. Man ændrer fra de nuværende 65 hovedkvarterer til 20. I den nye struktur videreføres placeringen af NATO-hovedkvarteret i Karup. Det er vi tilfredse med. Opgaverne, som de 20 hovedkvarterer skal løse, er endnu ikke fastlagt.

Det er meget vigtigt for Danmark, at hovedkvarteret i Karup videreføres som NATO-kommando. Det er vigtigt med et fortsat NATO-hovedkvarter, der har substantielle opgaver dækkende bl.a. det danske område og placeret i Danmark.

I Socialdemokratiet påskønner vi det arbejde, der har været udført – det har været hårdt, indimellem slidsomt – for at få placeret de opgaver, der forholder sig til det samarbejde og den dagligdag, som formodes at blive en realitet.

Når man har arbejdet så hårdt for at inddrage parterne i kommandostrukturen i ikkeartikel 5-opgaver, så er det, som vi også har diskuteret i dag, fordi vi har nogle gode erfaringer allerede på nuværende tidspunkt.

Det omfattende samarbejde, som vi nu har set med de nye demokratier, har givet en fornyet optimisme med hensyn til fred og stabilitet i vores del af verden, men det kræver mod og hårdt arbejde fra alle involverede parter, alliancelande, partnerlande og alliancefri lande.

Jeg vil allerede nu sige, at Socialdemokratiet ikke kan støtte det fremsatte forslag til vedtagelse.

Svend Aage Jensby (V):

Det står jo ifølge forretningsordenens § 21 ethvert medlem nogenlunde frit at bringe et offentligt anliggende til forhandling og afkræve en minister forklaringer. Det er det, forespørgerne har gjort, og det er de i deres gode ret til. Jeg må indrømme, at man godt kan gøre sig nogle overvejelser om, hvorvidt man ikke med lige så stort udbytte kunne have stillet et skriftligt spørgsmål og så fået den redegørelse, ministeren har givet, men det er ikke mit problem.

Må jeg så takke især forsvarsministeren for den meget udførlige redegørelse, vi fik. Det er klart, at med hensyn til selve substansen i den kan jeg af gode grunde ikke føje meget nyt til, for ministeren ved på nærmeste hold mest om, hvad der er foregået på det sidste forsvarsministermøde i NATO.

Jeg vil sige til ministeren, at jeg synes, det er overordentlig glædeligt, at det lykkedes at bevare BALTAP på det subregionale niveau. Jeg ved, ministeren også ihærdigt har arbejdet på at få partnerskabsstabelementerne til BALTAP. Det lykkedes ikke i denne omgang. Jeg håber, ministeren vedvarende vil arbejde for det, og ministeren skal vide, at Venstre støtter initiativer i den retning.

Jeg skal også sige i relation til det, ministeren sagde om det polsk-tysk-danske korps, at det støtter Venstre også. Det er ikke et led i NATO-strukturen, men en del af styrkestrukturen, og det finder vi er et rigtigt skridt at tage.

Jeg kan sige med disse få ord, at Venstre ikke kan støtte forslaget til vedtagelse.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg skal blot sige til hr. Jensby, at jeg er bange for, at han har misforstået vores hensigter med at stille denne forespørgsel. Det er da muligt, hr. Jensby ikke føler, der er behov for en politisk afklaring af, om man skal gå videre med at oprette disse kommandostrukturer, og hvordan de skal indrettes, men jeg må så sige, at dér er vi uenige.

Jeg kan sige til hr. Jensby, at hvad angår at stille et skriftligt spørgsmål, har jeg for længst gjort det og i besvarelsen fra ministeren fået at vide, at man netop ville oprette et sådant dansk-tysk-polsk korps, og i konsekvens deraf

foreslog jeg så hr. Villy Søvnal, at vi skulle stille en forespørgsel for at få en politisk diskussion af, om det er fornuftigt at lave et sådant korps, om det er en god ting, om det f.eks. vil forbedre forholdet til Rusland osv.

Jeg håber, hr. Jensby vil tage handsken op og gå ind i den politiske debat, og så går jeg ud fra, at hr. Jensby vil forsvare oprettelsen af dette korps, hvorimod jeg altså vil forsøge at fremføre en argumentation for, at vi ikke skal gå den vej.

Jens Jørgensen (KF):

Dér sad de så, alle de kloge filosoffer, digtere, tænkere, forfattere omkring århundredskiftet, skuede ind i det 20. århundrede og konstaterede, at den tidsalder, man nu begyndte på, var en tidsalder med garanteret fred. Men de så Første Verdenskrig, de så Anden Verdenskrig, og de så et utal af krige andre steder rundt om i Europa og resten af verden. De tog fejl.

Derfor havde de europæiske magter – og også de atlantiske magter for at gå lidt længere ud – en bunden opgave, som de i virkeligheden begyndte at drøfte de første tanker om helt tilbage i krigens tid, i 1943-44.

Det førte frem til oprettelsen af NATO, og som forsvarsministeren rigtigt sagde i sit indlæg, er det vigtigt at holde sig for øje, at NATO er en forsvarsalliance. Det var en forsvarsalliance i 1949, da den begyndte. Det har hele vejen siden været en forsvarsalliance, og med de elementer, der er lagt ind og forhåbentlig bliver lagt ind som følge af de debatter, vi har haft tidligere i dag, og med de ting, som forsvarsministeren har peget på i sin redegørelse, hvis grundighed og præcision jeg også takker for, vil NATO også fremover være den forsvarsalliance, som man må fæste sin lid til.

Når hr. Keld Albrechtsen sammen med hr. Villy Søvnal fra SF derfor siger, at hele det setup, der foreligger her i dag, drejer sig om – og jeg citerer hr. Keld Albrechtsen for lidt siden – »at begrænse skadevirkningerne af udvidelserne«, kommer det næppe som nogen overraskelse hverken for hr. Keld Albrechtsen eller hr. Villy Søvnal, at Det Konservative Folkeparti ikke ser nogen skadevirkning i de udvidelsesdrøftelser, vi har haft.

Jeg siger derfor endnu en gang tak til forsvarsministeren for redegørelsen, og jeg skal på Det Konservative Folkepartis vegne sige, at vi vil stemme imod det fremsatte forslag til vedtagelse.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg synes, det er meget vigtigt at få denne diskussion på et meget konkret grundlag, og derfor vil jeg godt spørge den konservative ordfører: Hvis man nu får gennemført denne plan om oprettelsen af et sådant Østersøkorps med polsk deltagelse, med den ganske stærke danske offensive styrke formentlig bakket op af F16-flyene – det kan ministeren oplyse, men det ville naturligvis være logisk, at man bakker op med de danske F16-fly og kraftige tyske panserstyrker, der ikke har stået i det område i meget lang tid, og som sikkert vil vække mindelser om en tid, der ikke var så behagelig – kan man så virkelig forestille sig, at det i Rusland kan opfattes som et fredeligt skridt? Hvilke opgaver skal et sådant Østersøkorps løse? Hvordan kan det opfattes som andet end rettet mod Rusland? Vil det ikke være en begrænsning af skadevirkningen i hvert fald at lade være med at oprette et sådant korps?

Villy Søvnal (SF):

For halvandet år siden var OSCE's parlamentarikere samlede. Da pegede et stort flertal på behovet for atomvåbenfri zoner i Europa. Derfor vil det være dybt forstemmende, og det er jo det, vi taler om, hvis stater, der i dag er sluppet ud af atomstrategien, nu igen åbner en dør på klem.

Jeg tror i virkeligheden, det er det punkt, det er vigtigst at gøre lidt ud af i denne debat, for det er, ligesom det er dér, vi ikke rigtig får fat i det egentlige og farlige.

Hvis man vender tilbage til samlingen af dokumenter fra starten af 1990'erne, ligger der et meget interessant dokument om lige præcis atomvåbenfrihed. Vi skal tilbage til traktaten om tysk genforening. Hvis man læser den traktat, der hedder »Treaty on the Final Settlement with respect to Germany«, som er dateret den 12. september 1990 og er indgået i Moskva, så er det et dokument, hvor Vesten permanent giver afkald på udstationering af atomvåben på den tidligere DDR's territorium.

Det er jo et ganske interessant dokument at studere, for sprogbrugen vidner om det fantastiske sikkerhedspolitiske skift, der har fundet sted i de sidste 7-8 år. Dengang sad fire plus to-landene sammen, altså begge Tyskland på det tidspunkt, Frankrig, England, Sovjetunionen og USA og aftalte, hvordan man i Europas opbrud

kan lave tillidsskabende ting. Det er en ganske anden dagsorden, vi er i gang med i dag.

Hvorfor er den anden tankegang i mellemtiden blevet så dominerende? Vi ved jo, at lykkes det først at få lande ind under atomparaplyen, er det fantastisk svært at gå den anden vej, og derfor undrer det oprigtigt, at partier, der tidligere har haft det her standpunkt – det gælder Det Radikale Venstre, og det gælder Socialdemokratiet – ikke vil være med til at arbejde for en atomvåbenfri korridor, der omfatter Norden, Østersøområdet, de nye NATO-lande, de baltiske lande og Kaliningrad.

Nu ved jeg, at Kaliningrad er en af de meget uheldige ting, vi har liggende tilbage efter afslutningen af den kolde krig, og jeg tror, det er helt afgørende netop i en situation som nu, hvor vi også diskuterer nye skillelinjer, at komme med denne type tillidsskabende foranstaltninger. Det ville klæde både Det Radikale Venstre og også Socialdemokratiet at tilkendegive, om de er villige til stadig væk at arbejde for disse tanker om korridorer.

Jeg hørte under den forrige debat den socialdemokratiske ordfører, som var en anden, sige, at det skulle gøres i de rigtige fora. Må jeg så godt spørge direkte: Vil man arbejde for de her tanker om atomvåbenfri korridorer i det, man så finder at være de relevante fora, eller er det en idé, der er opgivet hos Socialdemokratiet og hos Det Radikale Venstre?

Det andet, vi er optaget af som skadereuktion på en beslutning, vi finder forkert, er initiativer, der bredt er med til at formindske spændingen i Østersøområdet, nemlig at vi undgår opbygningen af nye store våbenkoncentrationer og troppekonzentrationer, og at Rusland meget mere aktivt og forpligtende inddrages i sikkerhedsskabende foranstaltninger. Det er, som om hele hovedvægten på de samarbejdende strukturer lægges på lande, der ikke indbefatter Rusland. Det er en farlig udvikling.

Jeg ved, forsvarsministeren selv tidligere har gjort sig til talsmand for, hvor vigtigt det var for Rusland, og jeg vil godt spørge, om man direkte vil foreslå – vi vil også gerne bidrage fra SF's side – direkte tillidsskabende foranstaltninger i forhold til Ruslands mere aktive medinddragelse. Der er jo mange steder, hvor der er forsøg i gang i forhold til de baltiske lande, i forhold til Polen, men vi mangler en lige så stor aktivitet i forhold til Rusland.

Endelig vil jeg spørge også specielt den socialdemokratiske og radikale ordfører: Er

man enig i, at den nuværende europæiske sikkerhedspolitiske situation for alt i verden ikke må ende i en ny oprustningsspiral, og at vi skal have et skærpet blik rettet mod, at det ikke bliver udgangen på den nuværende situation?

Der er mange politiske regnestykker, der siger, hvad prisen er for NATO's udvidelser, og der er mange forskellige teoretiske regnestykker. Jeg skal ikke opholde mig længe ved dem, men der var nogle konkrete spørgsmål specielt til Socialdemokraternes og De Radikales forslag.

Jørgen Estrup (RV):

De ting, som hr. Villy Søvnald sagde til motivering, men også i og for sig en række af de punkter, der kom frem i ordførertalen, og det, der er indeholdt i vedtagelsesforslaget, giver mig anledning til nogle overordnede betragtninger til indledning, nogle betragtninger om det, man kunne kalde situationen før og nu, altså det, vi sad med i 1970'erne og måske ikke mindst i 1980'erne, og den situation, vi sidder med i dag.

I 1970'erne og 1980'erne var det jo så oplagt, at det var konfliktens situation, konfrontationen. Vi, der var kritiske, havde den opfattelse, at det drejede sig om at få det vendt til dialog og så vidt muligt samarbejde på længere sigt, og at man derfor burde gå op imod strømmen.

Hvad er situationen i dag? Fundamentalt anderledes. Der er ingen konflikt, der er ingen konfrontation. Der er derimod masser af dialog, vedvarende formaliseret dialog.

Hvordan er det med samarbejdet? Forpligtende samarbejde i en lang række internationale organer.

Dette er en fundamentalt anderledes situation end den, vi sad med i 1980'erne. Det synes jeg man skal tage udgangspunkt i, hvis man overhovedet vil diskutere, hvad der er en fornuftig sikkerhedspolitik i dag. Hvis man glemmer den ændring, så er det sådan set formålsløst at tage diskussionen. Det fører selvfølgelig så omgående til en debat om midlerne, og jeg tror, at det er her, vi ser forskelligt på tingene.

Fra radikal side opfatter vi i høj grad midlerne som nogle midler, der skal benytte de samarbejdsrelationer, som nu er opbygget. Derfor lægger vi stor vægt på at bruge NATO, som er et af de steder, hvor man virkelig har mulighed for at udbygge samarbejdet med henblik på at skabe det samlede Europas sikkerhedssystem,

sådan som vi har snakket om tidligere på dagen.

Det er spørgsmålet om at lægge vægt på partnerskab og det udvidede partnerskabssamarbejde. Det er spørgsmålet om at lægge vægt på det partnerskabsråd, som nu er lavet, hvor Rusland også er med.

Det er spørgsmålet om at udnytte de muligheder, der ligger i det såkaldte CJTF, altså Combined Joint Task Force, hvor vi jo indledende har set, hvor vigtigt og fundamentalt det er, når man tænker på, hvad der sker i Bosnien i dag, hvor en lang række ikke-NATO-lande samarbejder under den paraply og dermed er med til at skabe nogle muligheder i Bosnien.

Det er samarbejdet i OSCE.

Det er samarbejdet om at kræve at modernisere nedrustningsaftalen i CFE-regi, som det nu er på vej.

Det er START-aftalerne.

Det er en lang række af disse ting, man skal have fat i, og heri skal man så prøve at indpasse de gamle mere traditionelle midler som f.eks. a-våbenfri zoner. Vi er meget villige til fra radikal side fortsat at drøfte a-våbenfri zoner, men vi er ikke villige til at drøfte det uafhængigt af det samarbejde, der nu er opbygget, og jeg synes, det er dér, kæden springer af for både hr. Villy Søvndal, og jeg går ud fra også for hr. Albrechtsen.

Det, vi har brug for, er at opbygge et net af samarbejde, der er stærkt nok til at rumme selv de største magter på europæisk plan. Det vil f.eks. sige Tyskland og Rusland. Dermed er synet på NATO jo altså også i fokus. Jeg synes, at der i meget høj grad er tale om, at man på venstrefløjen har fastfrosset sig i et forældet fjendebillede omkring NATO. Jeg ved ikke rigtigt, hvordan jeg skal opfatte SF på det punkt, for SF har jo på nogle punkter faktisk taget en anden holdning end den, vi hører hr. Albrechtsen give udtryk for.

Da SF gav sit tilsagn til at være med under NATO's overordnede kommando i forbindelse med Bosnien, var der jo virkelig tale om et nybrud, og jeg ved også, hvor mange vanskeligheder det voldte SF, og det respekterer jeg, men der er jo dermed tale om en erkendelse af, at NATO har ændret sig.

Kort sagt, der er sket fundamentale ændringer sikkerhedspolitisk. Vi har en ny verden med nye muligheder, og derfor kræves der også nye midler. Det synes jeg ikke man erkender.

Derfor må jeg selvfølgelig også sige, at på den baggrund vil det jo ikke give mening at prøve på at snakke om den vedtagelse, der er lagt op til. Vi har åbenbart en forskellig opfattelse af, hvad der skal til i dag. Men lad mig blot illustrere det med en enkelt pind, den tredje pind, hvor man tilsyneladende lægger op til, at NATO ville kunne klare noget, som man overhovedet ikke ville kunne klare i dag, nemlig at pålægge enkeltlande, hvad de må anskaffe af militært udstyr. Det synes jeg er et ganske positivt syn på NATO, men jeg tror dog trods alt nok, at det går ud over, hvad NATO kan magte.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Hr. Estrup var i sin tale inde på, at situationen havde ændret sig fra 1980'erne og 1980'ernes atomdebat til i dag, men man må jo nok, når man hører hr. Estrup, stille det spørgsmål, om ikke det i virkeligheden først og fremmest er hr. Estrup, der har ændret sig.

Jeg husker godt de debatter, vi havde, hvor hr. Estrup og jeg havde det samme synspunkt på f.eks. etableringen af en nordisk atomvåbenfri zone. Der var jo ikke noget med, at det skulle pakkes ind i alle mulige omsvøb. Jeg håber, jeg tager fejl. Jeg håber, hr. Estrup virkelig stadigvæk energisk arbejder for atomvåbenfri zoner, men hr. Estrups svar var jo mildt sagt ikke videre klart.

Hr. Estrup blev spurgt, hvordan Det Radikale Venstre helt præcist vil foreslå, at vi kommer nærmere til etablering af en atomvåbenfri korridor i bl.a. Østersøområdet, og vi fik et overordentlig tåget og kryptisk svar. Det skulle i hvert fald ikke ske i sammenhæng med den NATO-udvidelse, der sker nu – så meget kunne vi forstå – men hvornår skal det ske? I hvilket organ skal det gennemføres? Hvem skal der tages kontakt med? Hvordan vil hr. Estrup komme videre . . .

Den fg. formand (Helge Sander):

Jeg skal gøre opmærksom på, at taletiden er 1 minut.

Keld Albrechtsen (EL):

Undskyld, hr. formand.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Jeg vil gerne kvittere for to ting i hr. Estrups ordførertale. Den ene er, at De Radikale fortsat er meget villige til at diskutere atomvåbenfrihed. Jeg synes så, det er ærgerligt, at man starter bagvendt med at indføre atomadgangen i nogle lande, der var blevet fri for dem, nemlig de tre ansøgerlande, og så siger man, at efterfølgende vil man godt forsøge at gøre dem atomvåbenfri. Vi venter på radikale initiativer. Vi skal nok også fra SF levere nogle.

Det andet, jeg vil kvittere for, var, at SF skulle have et fastfrosset syn på NATO, hvilket hr. Estrup derefter direkte dementerede selv, nemlig ved eksemplet med Bosnien, hvor SF som bekendt stemte for IFOR- og senere SFOR-ind-satsen. Vi har ikke et fastfrosset syn på NATO. Vi undrer os bare i utrolig grad over, at da vi fik situationen med at indkassere fredsdividen-den, hvor den ene af de to pagter var væk, kvit-terede vi med at udvide den anden alliance helt frem til grænsen. Kan det ikke også bringe en radikal i tvivl, om det mon er et rigtigt sikker-hedspolitisk svar?

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Hr. Estrup ville ikke være med til at drøfte atomvåbenfri zoner løsrevet fra den øvrige sik-kerhedspolitik. Helt enig. Men vi gør jo netop det modsatte. Vi tager de atomvåbenfri zoner som et problem ind i den samlede sikkerheds-politik, og dermed følger vi eksemplet fra 1990 fra den traktat, som hr. Villy Søvndal omtalte – fire plus to-traktaten – hvorved det tidligere DDR's område faktisk er gjort til en permanent atomvåbenfri zone i Europa. Det er det.

Ikke nok med det. Jeg tænkte på, da jeg læste teksten fra den folkeretligt bindende traktat – den er ratificeret af parlamenterne – at der må jo også være nogle praktiske vanskeligheder med det dansk-polsk-tyske korps i Szczecin. Szczecin ligger jo meget tæt ved det tidligere DDR-område, og der står faktisk i traktaten fra september 1990, at udenlandske stridskræfter og atomvåben eller deres fremføringsmidler ikke vil blive stationeret i denne del af Tyskland og heller ikke ført dertil.

Det er altså ikke alene atomvåben, men det er også udenlandske stridskræfter, og i forhold til Tyskland må både danske og polske stridskræf-ter vel anses for at være udenlandske. Jeg ved ikke, hvordan man vil klare det problem.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Hr. Albrechtsen stillede det interessante spørgsmål, om det var verden eller undertegne-de, der havde ændret sig. Man må jo nok sige, at når hr. Albrechtsen overhovedet kan få sig til at stille det spørgsmål, er der et vist element af skyklapper til stede. Jeg vil godt se, hvem i det-te Folketing, der ikke mener, at verden har ændret sig. Det kunne jo derfor være, at alter-nativet var det mere nærliggende, at det var hr. Albrechtsen, der overhovedet ikke havde ændret sig, uanset hvordan verden udviklede sig.

Spørgsmålet om de a-våbenfri zoner vil jeg som sagt meget gerne være med til at drøfte, men jeg synes, man skal se i øjnene, hvordan situationen er i øjeblikket. Det er ganske svært at få sådan et spørgsmål til overhovedet at slå rod i nogen internationale fora.

Det var jo også det, der tidligere er fremgået af vores debatter her i salen. Man må sige: Jamen vi kan jo ikke komme videre på egne vegne og alene, hvis vi ikke kan få andre lande til at være med i den diskussion, og hvad nytter det så? Derfor synes jeg, at man skal diskutere, hvordan dette kan lade sig gøre. Det deltager vi gerne i fra radikal side.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Hr. Estrup hævdede, at det var ganske umuligt at få tanken om atomvåbenfri zoner til at slå rod i internationale forsamlinger, og da må jeg gøre hr. Estrup opmærksom på, at det simpelt hen er forkert.

Jeg deltog – jeg tror, det var for halvandet år siden i OSCE – i en parlamentarisk forsamling i Stockholm, og der fik vi vedtaget, ganske vist med kraftig modstand fra britiske konservative og andre kredse af den art, med pænt flertal i forsamlingen, at der skal arbejdes for etablerin-gen af atomvåbenfri zoner i Europa. Så OSCE's parlamentariske forsamling har hr. Estrup alle-rede med på forhånd. Der kan dog ikke siges andet, end at det er en væsentlig markering fra et internationalt forum.

At britiske konservative så oplyste, at NATO-regeringerne aldrig ville acceptere oprettelsen af atomvåbenfri zoner, er så en anden sag. Det er der, vi har problemet, men det bør jo ikke stoppe hr. Estrup.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Nej, men det viser jo meget klart, at der er et godt stykke vej, for dette står jo i en principklæring, som er meget pæn. Men det viser jo, at den ikke fører os videre i retning af et konkret forslag.

Og det er dér, jeg mener, problemet er, og det er også dér, vi bliver nødt til at diskutere: Hvad er overhovedet farbar vej, hvis man ønsker, at dette skal føre til konkrete forslag og ikke blot til pæne hensigtsklæringer, sådan som OSCE's parlamentarikerforsamling så udmærket har gjort.

Annette Just (FP):

Jeg vil gerne starte med at takke forsvarsministeren for den ualmindelig gode og velunderbyggede besvarelse af forespørgslen. Jeg er meget glad og imponeret over, hvor langt vi i virkeligheden er kommet i Danmark, og det skal ikke skorte på Fremskridtspartiets tilskyndelse til, at vi hurtigst mulig får sagt ja til det dansk-tysk-polske korps. Hvis man kunne gøre det på den måde, så kunne man såmænd godt bare sige ja tak, for vi skal selvfølgelig være en integreret del af det udvidede NATO.

Men det er jo ikke det, forespørgslen i virkeligheden er beregnet til. Næh, som hr. Keld Albrechtsen helt korrekt sagde: Det er for at begrænse skadevirkningerne af en udvidelse af NATO.

Der er jo altså nogle få, som mener, at der vil være skadevirkninger. Det er de samme mennesker, som taler om Dumaen. Det er både hr. Villy Søvndal og hr. Keld Albrechtsen, som bliver ved med at tale om, hvad Dumaen har sagt, og hvad Rusland siger.

Nu ved jeg, at begge de herrer har været derovre og har talt med de folk, og der er en enkelt ting, som de folk ligesom glemmer, og som støder mig. Jeg har talt med dem, da vi sammen var i Rusland. Jeg har i Moskva talt med Dumaens forsvarsudvalg, og dumamedlemmerne, de såkaldte generaler, glemmer, at det hedder Rusland. Det er mærkeligt. De bliver ved med at tale om Sovjet. De taler om USSR. Det er først, når det bliver oversat til engelsk, for at vi andre også kan forstå det, at det bliver oversat til Rusland. Men nu er Sovjet sådant et godt internationalt ord, så det kan man sagtens stadig væk forstå.

Jeg siger kun det her for ligesom at kunne forklare hr. Villy Søvndal og hr. Keld Albrecht-

sen, hvorfor jeg har lidt vanskeligt ved at forstå, at de herrer bliver ved med at tale om de forurettede i Rusland, at de ikke bliver hørt, og at det er dem, vi skal tage hensyn til.

De mennesker, vi talte med i Rusland, i Moskva, i Dumaen, de tænker ikke i det nye, frie Europas baner. De tænker ikke engang på Rusland. De tænker på det gamle system, og det er det, de ønsker at arbejde for. Jeg tør godt sige det, og så kan I kalde mig koldkriger og alt, hvad I har lyst til.

Jeg mener ikke, at vi skal falde på halen og sige, at så tør vi slet ikke have våben i de nye demokratiske lande. Så skal vi lave sådan en bufferzone og lade de stakkels lande blive en slags »indimellem«, hvor der er frit slag for alle.

Vi har nemlig her en chance i forhold til de nye demokratiske lande. De beder om at få lov til at være med i et NATO til forsvar af deres nye demokratier. Vi kan ikke andet end at sige, at det skal de selvfølgelig have lov til.

Derfor må jeg også komme til den konklusion, at det fremsatte forslag til vedtagelse er så langt fra, hvad Fremskridtspartiet mener er væsentligt og vigtigt, for at vi får et konstruktivt og sikkert Europa at bygge videre på. Fremskridtspartiet vil stemme nej.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg er bange for, at Fru Annette Just ikke rigtig hører efter, hvad vi siger. Det er korrekt, at vi i Moskva også hørte udtalelser fra generalerne, og nogle af disse generaler, ikke dem alle sammen, men nogle af disse generaler drømmer om at komme tilbage til sovjettiden. Ingen tvivl om det. Det har fru Annette Just fuldstændig ret i.

Det, vi har sagt og forsøgt at forklare fru Annette Just, er, at NATO-udvidelsen og de skridt, som nu bliver taget med f.eks. dette Østersøkorps, vil give disse generaler, disse mennesker, der tilhører sovjetfortiden, ny vind i sejlene i Rusland. Jeg tror ikke, at fru Annette Just forstår, at vores bekymring er, at disse kræfter igen skal vende tilbage og etablere et diktatur i Rusland.

Det er faktisk en del af vores bekymring og en af grundene til, at vi ønsker, at vi skal være forsigtige og omhyggelige med det, vi gør her i Vesten, og ikke optræde som et spejlbillede for disse generaler, således som fru Annette Just gør.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Jeg vil gerne takke hr. Keld Albrechtsen for, at han i det mindste indrømmer, at det rent faktisk er de gamle kommunister, som stadig væk taler om Sovjettiden, og som rent faktisk sidder i Dumaen og har majoriteten i Dumaens forsvarsudvalg. Det viste sig nemlig ikke kun, når vi talte med de aktive generaler. Det viste sig sandelig også i deres forsvarsudvalg, i deres udenrigsudvalg, og det er dér, de sidder, og de har flertallet. Det er dem, der bliver ved med at tale om Sovjet og USSR.

Jeg kan godt forstå, at man er bekymret, men jeg mener, at det er en forkert vinkel, Enhedslisten og SF ser det fra ved at sige: Jamen det er også frygteligt, og tænk nu hvis det kunne ske; så vi må hellere afmilitarisere det hele, så vi ikke generer nogen.

Jeg er endnu mere bekymret, kan jeg fortælle hr. Keld Albrechtsen, og jeg vil gerne have lov til at stå frit og stærkt, så der ikke er nogen, som overhovedet får nogen interesse i at angribe den del af Europa, hvor vi bor.

Forsvarsministeren (Hans Hækkerup):

Jeg har siddet og lyttet til debatten, og jeg er sådan set ikke forundret over, at forslagsstillerne ikke har fået den debat, som de måske ønskede.

Forklaringen er meget enkel, og hr. Keld Albrechtsen gav den selv i sit åbningsindlæg, da han sagde, at formålet med denne debat var at begrænse skaderne. Når man har formuleret sig sådan, så er det også klart, at præmisserne er fuldstændig forskellige for de partier, der har rejst denne forespørgsel, og så resten af Folketinget. Det er to sæt præmisser, og derfor bliver det selvfølgelig ikke den debat, som man havde håbet på.

Der var ikke mange konkrete spørgsmål til forsvarsministeren, men jeg skal alligevel forsøge at besvare dem, der blev stillet, og også komme ind på nogle af de andre emner, der blev nævnt, selv om de ikke direkte havde spørgende form.

Hr. Keld Albrechtsen havde en bemærkning. Han havde læst i avisen, at Storbritannien ikke ønskede et partnerstabelement i Karup. Jeg vil godt sige, at der har været en diskussion mellem NATO-landene om netop dette spørgsmål. Man har nu truffet en beslutning om i første omgang at lave partnerstabelementer på de to øverste niveauer i NATO-kommandostruktu-

ren, og så har man, som jeg også sagde i mit indlæg, ikke taget stilling til det tredje niveau, men man får tværtimod spørgsmålet belyst med henblik på en drøftelse på det næste forsvarsministermøde i juni måned.

Dér var en ting, der glædede mig i det, hr. Keld Albrechtsen sagde, for jeg forstod faktisk på hr. Keld Albrechtsen, at han mente, at etableringen af et partnerstabelement i Karup var en god idé, og hvis det er tilfældet, synes jeg, der er interessante tanker hos Enhedslisten. Hvis Enhedslisten er enig i det forslag, som regeringen har lagt frem og arbejdet for, for at sikre, at NATO's kommandostruktur, det nye NATO, udvikler sig i den retning, som vi helst ser, så synes jeg, at det er et positivt signal.

Så havde SF's ordfører, hr. Villy Søvndal, en bemærkning om de lande, der skulle ind under atomparaplyen, og henviste til spørgsmålet om oprettelse af en korridor. Jeg har også lyttet til den ordveksling, der var med den radikale ordfører, hr. Jørgen Estrup, om dette spørgsmål.

Det, der slog mig, var, hvordan man fra SF's og Enhedslistens side her glemmer den virkelige problemstilling. Hvis man ser på de lande, der er omfattet af korridoren, så er det jo sådan, at der i hvert fald ikke mig bekendt er nogle atomvåben i dag. Der kan dog sættes et lille spørgsmålstejn i forhold til Kaliningrad.

Men man glemmer den virkelige problemstilling. Sandheden er jo, at NATO har fjernet alle landbaserede nukleare våbensystemer i Europa, og man har ingen intentioner, ingen planer og ingen grund til at udplacere dem. Det er sagt klart og tydeligt af NATO, og det er NATO's strategi. Den virkelige problemstilling angår de mange tusinde kortrækkende atomvåben, der stadig er i Rusland.

Derfor kan man godt undre sig, hvis der nu pusles med sådan nogle tanker, som SF og Enhedslisten her gør sig om korridorer ned gennem Europa, over, at man så ikke også har taget stilling til det spørgsmål. Disse mange kortrækkende atomvåben, som er udstationeret i Europa i dag, er nemlig den virkelige fare. Så det undrer mig.

Til gengæld synes jeg også, at hr. Søvndal havde nogle positive bemærkninger. Han henviste til ønsket om at inddrage Rusland i mere forpligtende strukturer. Dér vil jeg godt sige, at det ønske deler jeg fuldt ud. Vi har også regeringen med interesse studeret de forslag, som Rusland har fremsat, og ikke mindst præsident Jeltsins forslag. Selv om vi er uenige i hans for-

muligheder og ønsket om at give specielle sikkerhedsgarantier til balterne – det er nemlig ikke det, de ønsker – så synes jeg, der var andre dele af forslaget, som var interessante, og som vi gerne vil studere og diskutere. Så jeg tror, at på det punkt er SF's ordførers holdning og vores ikke så langt fra hinanden.

Så var hr. Villy Søvndal bekymret for, at optagelse af nye medlemmer i NATO skulle starte en ny oprustningsspiral. Det kan jeg sige ikke vil ske. Det, der sker, er selvfølgelig, at når man optager nye medlemmer i NATO og giver en sikkerhedsgaranti, en artikel 5-garanti, så er man også nødt til at være sikker på, at der kan leves op til garantien.

Det er også klart, at de lande, når de bliver medlemmer af NATO, vil forsøge at indrette deres forsvar, så det kan samarbejde med NATO-forsvaret. Det kræver selvfølgelig nogle investeringer, men de investeringer vil ikke være større end dem, de alternativt skulle have foretaget, hvis de skulle opnå samme grad af sikkerhed uden at være medlemmer af NATO. Derfor fører optagelsen af nye medlemmer i NATO ikke i sig selv til en oprustningsspiral.

Den stabilitet, som vi på den måde opbygger i Europa, vil på længere sigt også føre til, at vi vil komme ned på et lavere niveau for militær i vores del af verden – især hvis vores planer om gradvist at integrere nye og stabile demokratier i Central- og Østeuropa, inklusive Rusland, i det euroatlantiske samarbejde vil lykkes. Den proces er vi godt i gang med, og det er positivt.

Hr. Gert Petersen havde et spørgsmål om det trilaterale korps, og dér vil jeg godt understrege over for hr. Gert Petersen, fordi det lød, som om det ikke var gået helt klart ind, at der jo ikke er tale om stationering af styrker. Der er som med det nuværende LANDJUT tale om, at danske styrker er i Danmark, tyske styrker i Tyskland og polske styrker i Polen. Der er alene tale om, at i en situation, hvor der kommer en trussel, vil disse styrker sammen kunne udgøre et svar mod en sådan trussel, en modkoncentration, som jeg også redegjorde for i mit indlæg. Der vil altså ikke være tale om udstationering af styrker, men alene om afholdelse af øvelser med henblik på, at skulle der opstå en trussel mod NATO, så kan der opstilles et troværdigt svar.

Så vil jeg godt slutte med at stille et spørgsmål. Jeg ved jo, at SF's og Enhedslistens ordførere er fleksible i deres tankegang og er i stand til at håndtere vanskelige problemstillinger, og

derfor vil jeg godt bede de to ordførere om at foretage et tankeeksperiment, nemlig at forestille sig at dette forslag til vedtagelse, som er fremsat af de to partier, blev vedtaget af Folketinget – det sker ikke, men hvis vi nu forestillede os det, ville det så betyde, at de to ordførere ville anbefale deres partier at stemme for optagelse af de tre nye medlemmer i NATO?

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg takker for svarene vedrørende Karup, og jeg kan forstå, at det er korrekt, at der altså er alvorlige problemer i de forhandlinger, og at briterne ikke er tilhængere af, at man tilknytter stabsofficererne fra partnerskabslandene.

Det, jeg sagde gennem min beskrivelse af den problemstilling, er, at for mig at se illustrerer det, at det er den hårde del af NATO-systemet, som briterne ønsker at fremme, hvilket de åbenbart har fået amerikanerne, der jo har det førende ord, med på. Det er ikke dette såkaldte nye NATO, og det er ikke de fredsbevarende opgaver f.eks., som man ønsker at sætte i centrum med en sådan kommando i Karup; nej, det er de hårde ting.

Jeg vil for god ordens skyld sige til ministeren, at vi ønsker at begrænse skadevirkningerne, men det er klart, at den bedste måde at løse problemet på er slet ikke at have NATO-udvidelsen. Så jeg må desværre skuffe ministeren på det punkt.

Tilsvarende med hensyn til partnerskabsdeltagelsen. Vi ved jo alle sammen meget vel, at ministerens bagtanke med at foreslå partnerskabstilknytningen er at bane vejen for nye NATO-udvidelser, der kun vil gøre det hele endnu vanskeligere. Så også på det punkt må jeg desværre skuffe ministeren.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Jeg vil også kvittere over for ministeren på to punkter. Ministeren undrede sig over, at vi i SF var optaget af atomvåbenkorridoren i stedet for det, der blev betegnet som det virkelige problem, nemlig de mange korttrækkende atomvåben i Rusland.

Det har vi været optaget af. Det er jo derfor, vi er så bekymret over at få fastlåst en sikkerhedspolitisk situation, hvor vi ikke kan få de aftaler hjem – START II-aftalerne og senere en START III-aftale – der skulle begrænse de våben. NATO-udvidelsen er en beslutning, der

blokerer for den mulighed, og det er det, der bekymrer os dybt, for vi vil i sagens natur også gerne have de russiske atomvåben væk.

Så skal jeg kvittere positivt for forsøgene på at inddrage Rusland i en mere forpligtende struktur, hvor ministeren opholdt sig ved Jeltsins forslag. Det vil vi meget gerne deltage i det videre arbejde med.

Jeg skal så spørge ministeren, som spurgte os, om vi ville anbefale et ja til udvidelsen, hvis vi fik vedtaget forslaget til vedtagelse, om ministeren, hvis vi fik vedtaget forslaget til vedtagelse, ikke synes, at NATO-udvidelsen i virkeligheden var overflødig.

Hermed sluttede forhandlingen.

Den fg. formand (Helge Sander):

Afstemningen om det fremsatte forslag til vedtagelse vil som nævnt finde sted på torsdag.

Meddelelser fra formanden

Den fg. formand (Helge Sander):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 14. januar 1998, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 16.33
